

Številka: 0712-264/2010/2

Datum: 15.6. 2010

**Gospodarska zbornica Slovenije
Podjetniško trgovska zbornica
ga. Lidija Flajs
elektronska pošta: lidija.flajs@gzs.si**

Zadeva: Mnenje o snemanju vožnje v avtošoli

Spoštovani,

prejeli smo vašo prošnjo za mnenje glede video snemanja v avtošoli. Člani sekcije avtošol Slovenije so se na vas obrnili s prošnjo, da pridobite podatke o obveznostih, ki jih mora avtošola izpolniti, če želi izvajati video snemanje procesa usposabljanja iz vožnje kandidata za voznika in izpitnih voženj. V avtomobile, ki jih uporabljajo za usposabljanje, bi želeli namestiti kamere. Posnetki bi po zaključku učne ure vožnje omogočali izvedbo učinkovite analize vožnje tekom usposabljanja in med opravljanjem vozniškim izpitom. Če predpisi to dopuščajo, bi posnetke izpitnih voženj uporabili tudi v morebitnem postopku ugovora kandidata za voznika na oceno izpitne vožnje. Zanima vas, kaj vse bi avtošola morala urediti, da bi bilo zadoščeno določbam Zakona o varstvu osebnih podatkov, ali bi morali pridobiti soglasja kandidatov, učiteljev vožnje in članov izpitnih komisij. Pri snemanju vožnje kandidata bi bili posneti tudi naključni udeleženci cestnega prometa, zato vas zanima, kakšna oblika obvestila bi bila v takšnem primeru ustrezna, glede na določbo 74. člena ZVOP-1.

Ker lahko avtentično razlago posameznih določb zakona daje le Državni zbor, neobvezno pa predlagatelj zakona, vam na podlagi informacij, ki ste nam jih posredovali, v nadaljevanju na podlagi 7. točke prvega odstavka 49. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 94/07, uradno prečiščeno besedilo, v nadaljevanju ZVOP-1) ter 2. člena Zakona o informacijskem pooblaščenca (Uradni list RS, št. 113/05, v nadaljevanju ZInfP) posredujemo naše neobvezujoče mnenje v zvezi z vašimi vprašanji:

V primeru snemanja notranjosti osebnega vozila mora avtošola predhodno pridobiti privolitev kandidata (in drugih oseb, ki bi se morda nahajale v vozilu in bi jih posnetek zajel). Posnetki se lahko hranijo le toliko časa, kolikor je to potrebno za doseg namena snemanja, potem pa se morajo izbrisati.

Po mnenju Pooblaščenca pa ni dopustno nikakršno shranjevanje posnetkov okolice vozila, saj za to ni mogoče predhodno pridobiti privolitve vseh posameznikov, ki bi se v trenutku snemanja lahko nahajali v območju zajema posnetkov.

O b r a z l o ž i t e v:

Pravno podlago za obdelavo osebnih podatkov daje 8. čl. ZVOP-1, po katerem se lahko osebni podatki obdelujejo le, če obdelavo osebnih podatkov in osebne podatke, ki se obdelujejo, določa zakon ali če je za obdelavo določenih osebnih podatkov podana osebna privolitev posameznika. Namen obdelave osebnih podatkov mora biti določen v zakonu, v primeru obdelave na podlagi osebne privolitve posameznika pa mora biti posameznik predhodno pisno ali na drug ustrezen način seznanjen z namenom obdelave osebnih podatkov. Pravna podlaga za obdelavo osebnih podatkov v zasebnem sektorju (kamor sodijo tudi avtošole) je v skladu z določbami 10. čl. ZVOP-1, če obdelavo osebnih podatkov in osebne podatke, ki se obdelujejo, določa **zakon** ali če je za obdelavo določenih osebnih podatkov podana **osebna privolitev posameznika**. Poleg tega

se v zasebnem sektorju lahko obdelujejo osebni podatki posameznikov, ki so z zasebnim sektorjem sklenili pogodbo ali pa so na podlagi pobude posameznika z njim v fazi pogajanj za sklenitev pogodbe, če je obdelava osebnih podatkov potrebna in primerna za izvedbo pogajanj za sklenitev pogodbe ali za izpolnjevanje pogodbe.

Ker iz vašega elektronskega sporočila ni popolnoma jasno, kateri del osebnega vozila bi se v času usposabljanja oz. opravljanja izpita snemal – kakšen del bi torej zajela kamera, vam Pooblaščenec podaja odgovor za snemanje tako dogajanja v notranjosti kot tudi dogajanja v okolici osebnega vozila.

1. Snemanje v notranjosti osebnega vozila

Glede na to, da snemanja vožnje posameznega kandidata ne ureja poseben zakon, takšno snemanje možno le **na podlagi njegove privolitve**. Pri tem pa Pooblaščenec opozarja tudi na že navedeno določbo drugega odstavka 8. člena ZVOP-1, po kateri mora biti v primeru obdelave na podlagi osebne privolitve **posameznik predhodno pisno ali na drug ustrezen način seznanjen z namenom obdelave osebnih podatkov**. Posledično mora torej avtošola posameznemu kandidatu pred zajemom posnetka obrazložiti najem takega snemanja in na podlagi te obrazložitve pridobiti njegovo privolitve v snemanje.

Po mnenju Pooblaščenca pa je bistvenega pomena, da gre za privolitve in ne prisiljevanje kandidata v takšen način usposabljanja, v smislu, da avtošole snemanje usposabljanja ponudijo kot svojo dodatno storitev oz. učni pripomoček za hitrejšo učenje in ne pogojujejo usposabljanja s snemanjem (takšno pogojevanje bi se lahko štelo tudi kot nepošten pogodbeni pogoj, ki je v skladu z določbami Zakona o varstvu potrošnikov ničen). Posameznikova privolitve (izjava volje) mora biti namreč **resnično prostovoljna** in ne sme biti dana pod vplivom sile, grožnje, prevare ali zavajanja.¹ Hkrati pa Pooblaščenec opozarja tudi na **težave pridobivanja veljavne privolitve kandidata v snemanje v primerih, ko je kandidat še mladoleten**.²

Pri tem pa je treba upoštevati tudi določbe 21. člena ZVOP-1, po kateri se osebni podatki lahko shranjujejo **le toliko časa, dokler je to potrebno za doseg namena, zaradi katerega so se zbirali ali nadalje obdelovali**. Po izpolnitvi namena obdelave se osebni podatki izbrišejo, uničijo, blokirajo ali anonimizirajo, če niso na podlagi zakona, ki ureja arhivsko gradivo in arhive, opredeljeni kot arhivsko gradivo, oziroma če zakon za posamezne vrste osebnih podatkov ne določa drugače. Če je torej **namen snemanja sam učni proces**, da torej lahko posamezni kandidat vidi, kaj je storil narobe, se ta **namen izpolni v trenutku, ko posamezni kandidat, na katerega se posnetek nanaša, tak posnetek pregleda**. Pooblaščenec ocenjuje, da bi bilo najbolj ustrezno, če bi se posnetek pogledal takoj po opravljeni posamezni vožnji in se nato izbrisal. V kolikor pa gre za **snemanje izpita v dokazne namene**, pa se po mnenju Pooblaščenca namen izpolni s trenutkom, **ko potečejo roki za pravna sredstva zoper odločitve** o tem, ali je kandidat izpit opravil ali ne.

Na koncu Pooblaščenec še dodaja, da zajem posnetkov in njihov pregled s kandidatom **še ne pomeni, da lahko avtošola posnetke posreduje tretjim osebam ali jih javno objavi**. Tudi to lahko stori le na podlagi privolitve posameznika, ki mora biti pred podajo privolitve seznanjen s tem, **komu se posnetki posredujejo in za kakšen namen**.

2. Snemanje dogajanja v okolici vozila

Iz vašega dopisa izhaja, da naj bi kamere zajemale tudi dogajanje okoli vozila in bi torej posnele tudi druge posameznike, ki bi se v tem trenutku nahajale v obsegu zajema. Pooblaščenec na tem mestu pojasnjuje, da je

¹ Bolj natančno si o obliki in pogojih veljavne privolitve v obdelavo osebnih podatkov lahko pogledate v Smernicah za zasebni sektor, Kodeks obnašanja pri zbiranju osebnih podatkov, str. 7 in 8, dostopno na: http://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/smernice/Smernice_kodeks_obnasanja_pri_zbiranju_OP-slo.pdf

² Glej id, str. 8 in 9.

v zvezi s snemanjem okolice iz osebnega vozila že izdal mnenje št. 0712-242/2009,³ iz katerega v prvi vrsti izhaja, da je treba v konkretnem primeru najprej ugotavljati, ali gre v opisanem primeru za zbiranje osebnih podatkov posameznikov, torej **ali se posnetki posameznikov štejejo za njihove osebne podatke**. V takšnem primeru gre namreč, kot je tudi natančneje obrazloženo v navedenem mnenju, nedvomno za zbirko osebnih podatkov v smislu pete točke 6. člena ZVOP-1, kar pomeni, da je v takšnem primeru za nadzor nad obdelavo teh posnetkov nedvomno pristojen ravno Pooblaščenec.

Pooblaščenec je že v zgoraj navedenem mnenju ocenil, da se posnetki posameznikov v določenih primerih lahko štejejo za njihove osebne podatke, ko so posamezniki iz njih določljivi. Pooblaščenec pa je tudi že v mnenju št. 0712-768/2007/2⁴ izrazil, »da je fotografija skupek dokaj popolnih in natančnih lastnosti posameznika, saj gre za nosilec, ki je nekakšna tehnična preslikava lastnosti posameznika na nek medij, fotografski papir. Fotografija vsebuje tolikšno množico osebnih podatkov, da se da posameznika z njimi natančno in nedvoumno določiti.« Dejstvo torej, da posnetki posameznikov ne vsebujejo njihovih drugih osebnih podatkov (npr. imena in priimka), v trenutku zajema oz. shranjevanja posnetkov po eni strani še ne pomeni, da tega morda kasneje ne bo storil kdo drug, po drugi strani pa tudi to še ne pomeni, da posamezniki iz posnetkov niso določljivi. Kot je namreč Pooblaščenec tudi že navedel v mnenju št. 0712-242/2009, je treba kriterij določljivosti posameznika razlagati široko, pomoč pri obrazložitvi tega kriterija pa je mogoče iskati v Direktivi o varstvu osebnih podatkov,⁵ ki v 26. recitalu določa, da »bi bilo treba za odločitev o tem, ali je oseba določljiva ali ne, upoštevati **vsa sredstva, za katera se pričakuje, da jih bo uporabil bodisi upravljavec ali katera koli druga oseba za določitev take osebe**.« Treba je torej presojati, **za katera sredstva se pričakuje, da jih bo uporabil upravljavec ali katera koli tretja oseba za določitev posameznika**. Pri tem je treba v skladu z Mnenjem o pojmu osebnih podatkov⁶ (v nadaljevanju Mnenje 4/2007) Delovne skupine za varstvo osebnih podatkov iz člena 29 (v nadaljevanju Delovna skupina), ki daje strokovna mnenja Evropski komisiji s področja varstva osebnih podatkov,⁷ **upoštevati vse dejavnike, ki vplivajo na izbiro sredstev za določitev (identifikacijo) posameznika**.⁸ Takšni dejavniki so npr. cena izvedbe identifikacije, »predvideni namen, strukturiranje obdelave, korist, ki jo pričakuje upravljavec, zadevne interese posameznikov ter tudi tveganje za organizacijske motnje (npr. kršitev dolžnosti zaupnosti) in tehnične napake.«⁹

Povedano z drugimi besedami – v nekaterih konkretnih situacijah, ko določljivost posameznika ne bi bila mogoča zaradi npr. nesorazmerno veliko stroškov, naporov ali časa za omogočanje njegove prepoznave, lahko trdimo, da se konkretni posnetek/fotografija ne nanaša na določljivega posameznika, zato ne uživa zakonskega varstva. V primeru, ko je posameznik v konkretni situaciji iz določenega posnetka/fotografije določen ali določljiv, pa je potrebno ta posnetek/fotografijo šteti za osebni podatek in torej posledično takšni posnetki/fotografije predstavljajo zbirko osebnih podatkov.

Sistemi za avtomatsko prepoznavo obrazov so bili razširjeni že v času priprave mnenja št. 0712-242/2009 (11. 6. 2009) in so se do današnjega dne le še bolj uveljavili. Že na spletu je mogoče najti na področju aplikacij za prepoznavo obraza zelo široko ponudbo. Posledično torej zadošča, da nekdo poseduje osebno fotografijo določenega posameznika, na podlagi katere bi lahko teoretično preverjal, ali se ta obraz med drugim nahaja tudi na katerem od posnetkov, ki jih je zajela avtošola. V bližnji prihodnosti lahko (zlasti ob široki uporabi označevanja posameznikov na fotografijah v spletnih družbenih omrežjih, t.i. »tagging«) z veliko verjetnostjo

³ Dostopno na povezavi: http://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx_jzvopdecisions_pi1%5BshowUid%5D=1715&tx_jzvopdecisions_pi1%5BhighlightWord%5D=0712-242%2F2009&cHash=16ead125d5

⁴ Dostopno na: [http://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx_jzvopdecisions_pi1\[showUid\]=1098&tx_jzvopdecisions_pi1\[highlightWord\]=0712-768&cHash=292d212d51](http://www.ip-rs.si/varstvo-osebnih-podatkov/iskalnik-po-odlocbah-in-mnenjih/odlocbe-in-mnenja-varstvo-osebnih-podatkov/?tx_jzvopdecisions_pi1[showUid]=1098&tx_jzvopdecisions_pi1[highlightWord]=0712-768&cHash=292d212d51)

⁵ Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES z dne 24. oktobra 1995 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov, OJ L 281/31, str. 355-374, dostopna na: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=DD:13:15:31995L0046:SL:PDF>;

⁶ Delovna skupina za varstvo osebnih podatkov iz člena 29, »Mnenje 4/2007 o pojmu osebnih podatkov«, dostopno na povezavi: http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/docs/wpdocs/2007/wp136_sl.pdf;

⁷ Več o Delovni skupini za varstvo osebnih podatkov iz člena 29 na: http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/docs/wpdocs/tasks-art-29_en.pdf;

⁸ Mnenje 4/2007, str. 14;

⁹ Id.

pričakujemo pojav spletnih servisov, ki bodo omogočali identifikacijo posameznika zgolj na podlagi posredovane fotografije.

Glede na navedeno torej Pooblaščenec meni, da bi zbirka posnetkov, iz katere bi bili razvidni obrazi posameznikov, nedvomno predstavlja zbirko osebnih podatkov. To seveda velja tudi v primeru, ko so iz posnetkov razvidna osebna vozila (v nekaterih primerih celo, če ni razvidna številka registrske tablice) ali kakšni drugi identifikatorji posameznikov. Posledično pa mora upravljavec (torej tudi tisti, ki posnetke zajame), glede obdelave upoštevati določbe ZVOP-1.

V skladu z določbami 8. in 10. člena ZVOP-1 bi moral **upravljavec osebnih podatkov za njihovo obdelavo bodisi imeti podlago v zakonu ali pa privolitev posameznika, da se določeni njegovi osebni podatki lahko obdelujejo.** Upravljavec zato takšnih posnetkov ne bi smel pridobivati niti jih objavljati, v kolikor tega izrecno ne določa zakon oz. v kolikor za to nima privolitve posameznikov. V konkretnem primeru noben zakon ne daje upravljavcu pravne podlage za obdelavo posnetkov posameznikov, lahko pa bi šteli, da je **privolitev v takšno obdelavo konkludentno dana, če so bili posamezniki vnaprej seznanjeni s tem, da se bo na določenem območju v določenem času opravljal zajem posnetkov, pa so se kljub temu odločili, da se bodo v tem času gibali na snemanem območju.** V skladu z določbami 19. člena ZVOP-1 mora biti namreč posameznik o obdelavi njegovih osebnih podatkov vnaprej obveščen. Primerjalno podobno ureditev najdemo v zakonski ureditvi videonadzora (74. čl, ZVOP-1), kjer je pridobivanje vnaprejšnjih osebnih privolitev posameznikov realno neizvedljivo, zato je določen režim vnaprejšnjega obveščanja posameznikov o videonadzoru. Tako drugi odstavek 74. člena ZVOP-1 določa, da **mora oseba, ki izvaja videonadzor, o tem objaviti obvestilo, ki mora biti vidno in razločno objavljeno na način, ki omogoča posamezniku, da se seznanj z njegovim izvajanjem najkasneje, ko se nad njim začne izvajati videonadzor.** Z objavo takšnega obvestila se namreč glede na določbe četrtega odstavka 74. člena ZVOP-1 šteje, da je posameznik obveščen o obdelavi osebnih podatkov po 19. členu ZVOP-1. Obvestilo pa mora seveda vsebovati tudi vse podatke, ki jih navaja tretji odstavek 74. člena ZVOP-1, in sicer:

1. da se izvaja videonadzor;
2. naziv osebe javnega ali zasebnega sektorja, ki ga izvaja;
3. telefonsko številko za pridobitev informacije, kje in koliko časa se shranjujejo posnetki iz videonadzornega sistema.

Ob upoštevanju navedenega bi bil torej zajem posnetkov posameznikov na javnem prostoru dopusten, v kolikor bi **lahko upravljavec (snemalec) zagotovil, da so posamezniki, še preden vstopijo v območje zajema posnetkov, o tem obveščeni, in imajo tako možnost izbire glede tega, ali bodo v območje vstopili ali ne in bodo posledično na posnetkih ali ne.** Kot navedeno zgoraj, mora biti obvestilo **vidno in razločno objavljeno, saj je le tako posamezniku omogočeno, da se z njim dejansko seznanj in ima resnično možnost izbire.** V nasprotnem primeru se namreč ne more šteti, da je posameznik privolil v to, da se ga snema, in posledično upravljavec nima pravne podlage za obdelavo njegovih podatkov (posnetkov). Na tem mestu Pooblaščenec poudarja, da je **praktično nemogoče, da bi upravljavec kljub še tako široki in vestni uporabi sredstev obveščanja (časopisi, internet, drugi mediji) lahko dosegel prav vsakega posameznika, ki bi se v določenem trenutku lahko nahajal na lokaciji zajema, zato ocenjuje, da v konkretnem primeru snemalec nikakor ne more vnaprej pridobiti privolitve posameznikov za zajem njihovih posnetkov (pridobitev njegovih osebnih podatkov).**

Pooblaščenec pa opozarja tudi, da **neupravičeno slikovno snemanje (brez privolitve) lahko v določenih primerih pomeni kršitev določb druge področne zakonodaje, ne le ZVOP-1, npr. določbe 138. čl. Kazenskega zakonika (Ur. l. RS, št. 55/08, 66/08, 39/09, v nadaljevanju KZ-1),** če bi se s snemanjem ali uporabo posnetkov občutno poseglo v zasebnost posameznika. Predlog za pregon zaradi suma storitve kaznivega dejanja neupravičenega slikovnega snemanja lahko prizadeti vložji na policiji ali pri pristojnem državnem tožilstvu.

S spoštovanjem,

Informacijski pooblaščenec:
Nataša Pirc Musar, univ.dipl.prav.,
Pooblaščenka

Vročiti:

- Gospodarska zbornica Slovenije, Podjetniško trgovska zbornica, ga. Lidija Flajs, po elektronski pošti na naslov: lidija.flajs@gzs.si,
- Arhiv, tu